

СИЛАБУС

з дисципліни «Управління змінами в соціально-економічних системах»
на отримання третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Обсяг курсу – 4 кредити (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин – практичні заняття, 90 годин – самостійна робота.

Викладач курсу – Рижикова Наталія Іванівна, д.е.н., професор кафедри обліку та аудиту (<http://new.khntusg.com.ua/staff/rizhikova-natalija-ivanivna>)

ОПИС КУРСУ

Пререквізити – базові знання з дисциплін: Українська мова (за професійним спрямуванням), «Управління організаційно-правовою безпекою підприємства», «Управління конкурентоспроможністю підприємств», «Управління організаційними змінами та розвитком», «Фінансовий менеджмент», «Управління інтелектуальним капіталом», «Управління економічною діяльністю підприємства».

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Навчальна дисципліна «Управління змінами в соціально-економічних системах» посідає важливе місце в структурно-логічній схемі підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» і буде корисна майбутнім фахівцям при формуванні у них системи теоретичних знань та прикладних навичок щодо використання економіко-математичного апарату, інструментарію та методології оцінювання, аналізу і управління розвитком соціально-економічних систем; сучасного наукового бачення проблем розробки ефективного інструментарію прогнозування, планування, організації та управління розвитком соціально-економічних систем; здатності формувати та обґрунтовувати ефективні стратегії управління розвитком соціально-економічних систем різного рівня управління. Дисципліна охоплює всі тематичні блоки, що необхідні для формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо фундаментальних основ управління розвитком соціально-економічних систем.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

знати:

- суть економічних систем, їх класифікацію;
- типи, види та моделі економічних систем;
- закономірності та особливості розвитку перехідних економік;
- вимоги структурних умов цілісного системоутворення;
- правила формування стратегій розвитку соціально-економічних систем;
- основи моделювання управлінських процесів з метою вирішення прикладних завдань сучасного управління;

• алгоритм використання методології та інструментарію управління: інноваціями, ризиками, проектами, змінами, якістю.

вміти:

- використовувати сучасні концепції та моделі розвитку соціально-економічних систем; використовувати класифікацію економічних систем для розуміння їх сутності;
- застосовувати розуміння еволюційних процесів у розвитку соціальних систем для систематизації їх типів, видів та моделей;
- ініціювати, планувати та управляти змінами соціально-економічних систем;
- виявляти та розуміти основні групи системних параметрів;
- аналізувати основні параметри, компоненти, ознаки фундаментальної характеристики системи;

- використовувати методологію та інструментарій управління: інноваціями, ризиками, проектами, змінами, якістю.
- визначати напрями розвитку соціально-економічних систем на загальнодержавному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

Мета та основні задачі дисципліни.

Метою викладання дисципліни «Управління змінами в соціально-економічних системах» є формування у здобувачів компетентностей, необхідних для оволодіння методами обґрунтування механізму управління змінами в соціально-економічних системах; розробці і впровадженні програм інноваційного розвитку соціально-економічних систем різних типів та масштабів.

Завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання курсу, є надання здобувачам вищої освіти наступних можливостей з:

- оволодіння теоретичною базою та методологією управління змінами соціально-економічних систем різного рівня ієрархії народногосподарського управління;
- розроблення теоретичних і практичних засад побудови раціональних організаційно-економічних механізмів управління та функціонування соціально-економічних систем;
- розширення і поглиблення знань про розробку раціональної стратегії поведінки економічної системи в просторі та часі;
- формування концептуальних положень управління збалансованим розвитком соціально-економічних систем;
- формування складу інструментарію забезпечення збалансованого розвитку соціально-економічних систем.

Компетентності:

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері менеджменту, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики в сфері аналізу та управління змінами в соціально-економічних системах.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, виявляти не вирішені раніше завдання (проблеми) або їх частини, формулювати наукові гіпотези та проводити наукові дослідження з генерацією нових науково-теоретичних та практично спрямованих ідей та проведення оригінальних наукових досліджень.

ЗК 6. Здатність бути критичним та самокритичним. Критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, рецензувати наукові публікації, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів.

ЗК 7. Здатність у прийнятті обґрунтованих рішень та навички у розробці та реалізації наукових проектів та програм, оцінювати їх ефективність, здійснювати їх реалізацію.

ЗК 10. Здатність працювати з різними джерелами інформації: пошук, обробка, аналіз та узагальнення інформації

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності:

СК 1. Здатність до ретроспективного аналізу наукового доробку у напрямі дослідження проблем менеджменту соціально-економічних систем, оцінки та синтезу нових та комплексних ідей з питань менеджменту на високому фаховому рівні, критичного аналізу основних концепцій, що створюють нові знання, з використанням прогресивних методів наукового пошуку.

СК 2. Здатність використовувати новітні інформаційні технології та інструменти, прогресивні програмні продукти, можливості глобальної мережі Інтернет у процесі продукування нових знань, отримання науково-практичних результатів у галузі менеджменту та у викладацькій практиці

СК 4. Здатність обґрунтовано обирати та використовувати методи та інструменти наукових досліджень для проведення самостійних наукових досліджень у сфері менеджменту, проводити критичний аналіз різних інформаційних джерел у галузі менеджменту, управління та адміністрування, економіки.

СК 5. Здатність у виявленні, постановці та вирішенні наукових задач та проблем у галузі управління та адміністрування, управління розвитком, обґрунтування архітектури механізмів управління та функціонування соціально-економічних систем.

Результати навчання за програмою.

В результаті вивчення курсу здобувачі мають отримати:

ПР 03. Знання та розуміння теорії та методології системного аналізу, знання та розуміння етапів реалізації системного підходу при дослідженні процесів та явищ у соціально-економічних системах. Спроможність використовувати статистичні методи аналізу для встановлення структурно-динамічних тенденцій та закономірностей в галузі управління та адміністрування. Навички проводити критичний аналіз різних інформаційних джерел, конкретних освітніх, наукових та професійних текстів у галузі управління та адміністрування, соціальних та поведінкових наук.

ПР 05. Навички використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, застосовувати інформаційні технології для обробки та аналізу результатів експериментальних досліджень та їх представлення. Розуміння існуючих методів аналізу тенденцій та закономірностей розвитку макро- та мікроекономічних процесів; переваг застосування економіко-математичного моделювання для прийняття зважених управлінських рішень; правил формування первинного інформаційного простору наукового дослідження. Здатність прогнозувати економічні процеси, представлені динамічними рядами; апроксимації взаємозв'язаних економічних процесів; моделювати сукупності економічних об'єктів

ПР 6. Знання методів наукових досліджень, навички використовувати їх на рівні доктора філософії. Навички працювати з різними джерелами, вишукувати, обробляти, аналізувати та систематизувати отриману інформацію. Вміння та навички працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами, такими як Web of Science, Scopus та ін. Навички відслідковувати найновіші досягнення та знаходити наукові джерела, які мають відношення до сфери наукових інтересів аспіранта (здобувача). виявляти протиріччя і не вирішені раніше проблеми або їх частини, формулювати робочі гіпотези.

ПР 08. Здатність формулювати концептуальні підходи та цілісне бачення системи сучасного менеджменту. Навички критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів. Спроможність генерувати власні ідеї та приймати обґрунтовані рішення в сфері управління. Вміння та навички виконувати належні, оригінальні і придатні для опублікування дослідження у галузі управління та адміністрування.

ПР 10. Спроможність здійснювати ретроспективний аналіз наукового доробку у напрямі дослідження менеджменту, виявляти та вирішувати наукові завдання у галузі управління. Знання генезису розвитку наукової думки у галузі управління та адміністрування, навиків здійснення основних функцій і методів управління; методів проектування організаційної структури; навиків застосування основних управлінських технологій.

ПР 11. Спроможність до представлення результатів наукових пошуків у вигляді підготовки та публікації наукових статей, монографій, науково-методичних рекомендацій, тез доповідей та інших форм презентацій отриманих результатів наукових досліджень державною та іноземною мовою та спроможність виступати з доповідями на конференціях, семінарах, форумах. Знання змісту і порядку розрахунку основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності. Спроможність до підготовки і публічного захисту дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради.

ПР 12. Спроможність розробляти та реалізовувати наукові проекти і програми в галузі управління та адміністрування в соціально-економічних системах різних масштабів та рівнів. Спроможність у виконанні бюджетних, госпдоговірних та ініціативних науково-дослідних робіт (тем) та написання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності. Спроможність впроваджувати результати досліджень у виробництво та навчальний процес.

Структура курсу:

Тема 1. Сучасні економічні системи.

Економічні системи та їх класифікація. Еволюція економічних систем як форм господарювання. типи, види та моделі економічних систем. Порівняльний аналіз економічних систем у теоріях індустріально-економічного розвитку. постіндустріальне суспільство як концепція і реальність. Перехідна економіка. закономірності та особливості розвитку перехідних економік. трансформація економічної системи в Україні.

Тема 2. Характеристики системи, її параметри та закономірності.

Категоріальний аналіз теоретико-системних досліджень. Базисні системні параметри та закономірності. Фундаментальні характеристики системи.

Тема 3. Структурно-організаційні елементи соціально-економічної системи.

Соціально-економічна система як категорія економічної теорії. Структурно-організаційні елементи соціально-економічної системи. Сутність та структура механізму функціонування і розвитку соціально-економічної системи.

Тема 4. Теоретико-методологічні аспекти функціонування соціально-економічних систем.

Функції, необхідні для збереження соціально-економічних систем. Критерії класифікації і порівняльного аналізу соціально-економічних систем. Умови функціонування систем у відповідності до реалізації принципів і функцій управління.

Тема 5. Теоретичні основи управління змінами у соціально-економічних системах.

Природа виникнення змін. Сутність змін у природі та у відкритих соціально-економічних системах. Організаційна досконалість – основа організаційних змін. Класифікація організаційних змін.

Тема 6. Концептуальні положення управління функціонуванням та розвитком соціально-економічної системи.

Синтез методології управління функціонуванням і розвитком соціально-економічної системи. Науково-методичний підхід до забезпечення результативності і стійкості функціонування і розвитку соціально-економічної системи. Показники функціонування і розвитку соціально-економічної системи.

Тема 7. Інституційно-правове забезпечення економічного розвитку регіонів України як соціально-економічної системи у структурі національної економіки.

Комплексна характеристика. Орієнтири інституційно-правових дій у сфері державної політики. Інститути та їх роль у розвитку національної економіки

Тема 8. Стимулювання економічного розвитку регіонів як соціально-економічної системи.

Сучасні підходи до аналізу та оцінювання економічного розвитку регіонів. Державні механізми стимулювання економічного розвитку регіонів. Стимулювання інноваційного розвитку регіонів. Науково-методичні підходи до формування комплексного механізму стимулювання економічного розвитку регіону.

Тема 9. Фінансові ресурси регіону як соціально-економічної системи.

Структура та функції фінансових ресурсів регіону. Нормативно-правова база формування фінансових ресурсів регіону: етапи розвитку. Напрями зміцнення фінансово-ресурсної бази регіонів.

Тема 10. Досвід країн світу з питань регіонального управління.

Модернізація регіональної політики в країнах з різним рівнем розвитку. Основні

напрями змін у політиці єднання Європейського Союзу. Напрями інституційної трансформації державної політики в умовах глобалізації. Європейський досвід інституційного забезпечення регіонального управління.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

для іспиту – модуль 1 – 30 % семестрової оцінки; модуль 2 – 30% семестрової оцінки; іспит – 40% семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>